

Aan: Het kabinet, ter attentie van:

De heer drs. M. Rutte, minister-president en minister van Algemene Zaken
De heer drs. M.J.M. Verhagen, minister van Economische Zaken, Landbouw en
Innovatie
Mevrouw J.M. van Bijsterveldt, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
De heer drs. H. Zijlstra, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
De heer dr. H. Bleker, staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en
Innovatie

Cc: De leden van de Vaste Commissie voor Economische Zaken, Landbouw en
Innovatie van de Tweede Kamer
De leden van de Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van
de Tweede Kamer

uw brief

uw kenmerk

ons kenmerk
0026/10/EdS

datum:
8 november 2010

Onderwerp

Briefadvies van de Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid naar aanleiding van het regeerakkoord

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt, heren Rutte, Verhagen, Zijlstra en Bleker,

De Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT) onderschrijft de in het regeerakkoord 'Vrijheid en verantwoordelijkheid' verwoorde ambitie om Nederland weer binnen de mondiale top vijf van kennissamenlevingen te brengen. Nederland is voor zijn toekomstige welvaart afhankelijk van kennis en innovatie. Wij bevinden ons in een sterk concurrerende omgeving. Bedrijven, onderzoekers en studenten zoeken wereldwijd de beste plek voor onderzoek, kennisuitwisseling en innovatie. Daarom is het belangrijk dat Nederland internationaal tot de top behoort.

De raad constateert met grote zorg dat het onmogelijk is om deze hoge, maar noodzakelijke, ambitie te realiseren met het budget dat het kabinet daarvoor heeft gereserveerd. De AWT heeft de Kennis en Innovatie Agenda (KIA) onderschreven.¹ Deze stelt dat de komende kabinetsperiode minimaal 1,8 miljard euro aan extra investeringen nodig is om op het niveau van de top vijf te komen. Nu de middelen voor regionaal innovatiebeleid van de begroting

¹ Zie KIA-coalitie (2010), Kennis en Innovatie Agenda 2011-2020.

worden geschrapt, die voor programmatisch beleid worden gekort, de salarissen in onderwijs en onderzoek achterblijven, en er geen nieuwe FES-middelen beschikbaar komen, resteert per saldo een forse afname van middelen voor kennis en innovatie. Hiermee raakt Nederland verder achterop bij de top van kennislanden als de VS, Frankrijk, Duitsland, Denemarken en Finland. Deze hebben de laatste jaren juist fors extra geïnvesteerd in onderzoek en innovatie, net als snel opkomende landen als China en India.²

De AWT wijst erop dat het beperken van de publieke uitgaven ook gevolgen heeft voor de mogelijkheden om andere middelen aan te boren. Publieke budgetten voor onderzoek en innovatie zijn vaak een voorwaarde voor private en Europese middelen.

De raad onderkent de precaire financiële situatie van de overheid, en meent dat de enige uitweg investeren is: investeren in kennisontwikkeling en innovatie voor economische groei.

De AWT constateert dat het kabinet op een aantal punten andere keuzes heeft gemaakt dan hij zou aanbevelen. Dat betreft, naast het genoemde uitblijven van extra investeringen in kennis en innovatie, het feit dat de bezuinigingen op innovatie vooral het thematisch beleid treffen en daardoor de balans tussen generiek en specifiek kennis- en innovatiebeleid verstoren. Juist hier is het mogelijk met publieke nationale investeringen private en Europese middelen aan te trekken.³

De raad betreurt het verder dat de minister-president niet in een meer regisserende rol (zoals bijvoorbeeld via het voorzitterschap van een Innovatieplatform) bij het kennis- en innovatiebeleid betrokken is. Er is hoe dan ook een sterke regie nodig om het beleid op dit terrein door alle betrokken departementen te coördineren.

Dat gezegd zijnde, neemt de raad voor deze brief verder het coalitieakkoord als gegeven. Binnen de kaders van het akkoord geeft de AWT hieronder suggesties voor een verdere invulling van de beleidsvoornemens. Achtereenvolgens gaat de raad nader in op de volgende thema's:

- Een integrale benadering en een krachtige regie;
- De balans tussen generiek en specifiek beleid;
- Onderzoek en hoger onderwijs;
- Nederland, Europa en de wereld;
- Regionaal economisch beleid;
- Kennismigranten.

² De Amerikaanse begroting voor 2011 voorziet in een groei van 6,4 procent van het budget voor civiel onderzoek en ontwikkeling (Budget of the U.S. Government, FY 2011, p. 21). Frankrijk trekt 35 miljard euro extra voor kennis en innovatie uit in een speciaal programma (www.twanetwerk.nl/default.ashx?DocumentID=13459). Het Duitse federale budget voor onderwijs en onderzoek stijgt in 2011 met 7% (www.bmbf.de/en/96.php). Finland verhoogt de kennisinvesteringen naar 4% van het BNP in 2011.

³ Zie Innovatieplatform (2010), Nederland 2020: terug in de top 5: "Een aantal grote kennisintensieve bedrijven geeft aan dat als het kabinet langjarige zekerheid biedt over de terreinen waarop het innovatie wil ondersteunen, dat ook de bereidheid van het bedrijfsleven zal vergroten om (langjarig) te investeren in R&D in Nederland"

Een integrale benadering en een krachtige regie

Het nieuwe kabinet versterkt de samenhang tussen wetenschap, toegepast onderzoek en innovatiebeleid. De integrale aanpak beperkt zich niet tot kennisontwikkeling en toepassing, maar richt zich op “alle relevante vestigings- en ondernemingscondities voor de topgebieden, waaronder regeldruk, aanbestedingsbeleid, duurzaamheid, fiscaliteit, hoofdkantoren, onderzoek en innovatie, exportbevordering en financiering.”⁴ Deze integrale benadering komt tot uitdrukking in de uitbreiding van het ministerie van Economische Zaken tot een ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I), met een tweeledige taak: het bevorderen van een concurrerend algemeen ondernemersklimaat en het stimuleren van economische topgebieden. Het akkoord concentreert zowel het innovatiebeleid als de daarvoor overheidsbreed beschikbare middelen bij het ministerie van EL&I.⁵

De AWT is steeds een overtuigd pleitbezorger geweest van voorstellen om binnen de overheid tot een krachtiger regie over publieke kennisontwikkeling en stimulering van innovatie te komen. De raad bepleit een ketenbenadering, waarin fundamenteel en toegepast onderzoek, kennisvalorisatie en ontwikkeling en diffusie van innovaties in samenhang worden bevorderd.⁶ Hij ziet de verruimde taakstelling van de minister van EL&I op dit beleidsterrein als een stap in de goede richting. Daarbij merkt hij het volgende op:

- De verruimde taakstelling van het ministerie van EL&I legt de verantwoordelijkheid voor het thematische en programmatische kennis- en innovatiebeleid, waaronder de bevordering van wetenschap en onderzoek op het terrein van topgebieden, bij dit ministerie.
- Het generieke wetenschapsbeleid, gericht op onderhoud en ontwikkeling van de wetenschappelijke basisinfrastructuur ten behoeve van onderwijs en ‘kennis als vermogen’, als taak van het ministerie OCW dient mede hier op te worden afgestemd zodat een eenduidige sturing op krachtenbundeling en zwaartepuntvorming in de publieke kennisinfrastructuur (macrodoelmatigheid) en op kennisvalorisatie (maatschappelijke relevantie) plaats kan vinden.⁷ De raad ziet in de nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling voor het kennis- en innovatiebeleid tussen enerzijds het vergrote ministerie van EL&I en anderzijds het ministerie van OCW een kans om dit waar te maken. Hij roept de beide ministeries op te waarborgen dat de rijksoverheid een heldere en eenduidige regie voert over de gehele publieke kennisinfrastructuur.
- Hierbij moet een goede aansluiting op het hoger onderwijsbeleid gewaarborgd blijven. Het is de hechte combinatie van onderzoek en hoger onderwijs die aan de basis van onze ‘kennis als vermogen’ ligt.
- Gewaakt dient te worden voor een exclusieve focus op economische doelstellingen in het kennis- en innovatiebeleid. Het maatschappelijk belang van kennisontwikkeling is breder dan alleen economische valorisatie.⁸ Gegeven de brede verantwoordelijkheid

⁴ Regeerakkoord, paragraaf 3, Economie, p. 10.

⁵ Regeerakkoord, paragraaf 3, Economie, p. 11.

⁶ Zie bijvoorbeeld AWT (2010), briefadvies Crisis als kans.

⁷ De AWT meent dat de overheid hier drie belangrijke verantwoordelijkheden heeft: het toezien op kwaliteit, op macrodoelmatigheid (voldoende afstemming, geen onnodige overlap) en op maatschappelijke relevantie (zie AWT (2010), Crisis als kans; AWT (1999), Hoofdlijnen wetenschapsbeleid).

⁸ De AWT benadrukt het belang van vier functies van kennisontwikkeling: ten behoeve van de ‘producerende’, de ‘samenhangende’, de ‘argumenterende’ en de ‘lerende’ samenleving. Daarbij gaat het respectievelijk om kennisontwikkeling ten behoeve van innovatie, algemeen welzijn en maatschappelijke cohesie, rationele besluitvorming, en maatschappelijke ontwikkeling (zie AWT (2002), Perspectieven op de kennissamenleving).

voor het kennis- en innovatiebeleid, dient de minister van EL&I rekening te houden met de kennisontwikkeling voor maatschappelijke doelstellingen en ter ondersteuning van het hoger onderwijs .

- De Nederlandse universiteiten en KNAW- en NWO-instituten zijn, binnen hun taakstelling, autonoom. Nationale regie is nodig en moet leiden tot een gerichte samenwerking en meer focus en massa. De kennisinstellingen dienen hierbij via een zogenaamd bottom-up/top-down proces actief betrokken te worden. De AWT heeft in dit verband een proces voor ogen langs de volgende lijnen:
 - De minister van OCW, of de staatssecretaris voor deze, stelt op basis van onderzoek en consultatie een richtinggevend kader vast dat beschrijft welke basis aan onderzoekscapaciteit in Nederland voorhanden moet zijn ('hoogvlakte') en op welke gebieden daarbinnen Nederland zich internationaal profileert ('pieken'). Dit laatste gebeurt in nauw overleg met de minister van EL&I.
 - De bewindspersoon maakt op basis hiervan (waar mogelijk meetbare) afspraken met individuele universiteiten, instituten, NWO en KNAW omtrent hun bijdrage aan de invulling van dit kader en verbindt daar zo nodig financiële consequenties aan. De positionering van instellingen binnen het nationale kader komt tot uitdrukking in de vierjaarlijkse strategische instellingsplannen, met name waar het de gekozen profilering en de voorgenomen samenwerkingsverbanden betreft.
- Ook het bedrijfsleven en de vakdepartementen worden actief bij de regievoering over de publieke kennisontwikkeling en innovatie-inspanningen betrokken. Er is volgens de AWT behoefte aan een gestructureerde samenspraak van de overheid met kennisinstellingen, bedrijven en vakdepartementen.

De balans tussen generiek en specifiek beleid

Het nieuwe kabinet zet stevig in op de versterking van het concurrentievermogen van de Nederlandse economie, ondermeer door een gericht beleid ter bevordering van innovatie en ondernemerschap in de in het coalitieakkoord aangegeven economische topgebieden. Het streeft in dat verband naar een meer integrale en effectieve beleidsinzet door combinatie en bundeling van het algemene en specifieke economisch beleid, het innovatiebeleid en het landbouwbeleid.⁹

De AWT is vanouds een warm voorstander van een gebalanceerde aanpak: handhaaf het generieke beleid en spits het specifieke beleid toe. Aandacht voor verbetering van het algemeen ondernemersklimaat blijft essentieel. De raad onderschrijft in dat kader maatregelen als lastenverlaging via de vennootschapsbelasting en de WBSO. Hij is daarnaast van mening dat het stimuleringsbeleid voor de economische topgebieden krachtig moet worden doorgezet.¹⁰ In dat verband merkt de AWT het volgende op:

- De innovatiemiddelen op de EZ-begroting worden geschrapt, waarbij de nadruk ligt op themagerichte innovatiesubsidies (onder andere op innovatieprogramma's). Dit levert een budgetverlaging op van 0,3 miljard euro in 2015. De middelen die vrijvallen worden besteed aan het verhogen van de WBSO en het verlagen van de vennootschapsbelasting. Een ongeveer even groot bedrag is niet langer beschikbaar voor specifiek beleid door het voornemen geen nieuwe middelen voor kennis en

⁹ Regeerakkoord, paragraaf 3, Economie, p. 10.

¹⁰ Zie AWT (2007), Bieden en binden; AWT (2003), Backing winners.

innovatie uit het FES ter beschikking te stellen. Ofschoon er dus veel minder middelen voor themagericht en programmatisch beleid voorhanden zijn, noemt het regeerakkoord een aantal zeer omvangrijke “huidige en toekomstige economische topgebieden”.¹¹ De AWT signaleert hier met zorg een grote discrepantie tussen ambities en beschikbare middelen. Het gevaar is dat dit inconsistent beleid en kapitaalvernietiging tot gevolg zal hebben.

- De AWT benadrukt dat specifiek innovatiebeleid van groot belang blijft en gepaste aandacht verdient. Bij afnemende beschikbare budgetten is juist meer selectiviteit en focus nodig en een nog sterkere afstemming met de middelen voor exportbevordering, internationaal ondernemen en maatschappelijke innovatie en voor innovatief inkopen door de overheid (onder andere via SBIR). Tenslotte blijft een verdere vereenvoudiging van instrumenten en procedures geboden.
- De AWT benadrukt dat Nederland op topgebieden niet alleen qua economische bedrijvigheid tot de wereldtop moet behoren, maar ook qua kennisontwikkeling. Bovendien beschikken die combinaties van bedrijvigheid en kennis over een groot zelforganiserend vermogen.¹² Het gewenste specifieke beleid bevordert integraal de combinatie van kennisontwikkeling, kennisvalorisatie en innovatief ondernemerschap.
- De AWT vindt dat specifiek beleid gericht op economische topgebieden zoveel mogelijk geïntegreerd dient te worden met specifiek kennis- en innovatiebeleid gericht op maatschappelijke vraagstukken. Om het innovatief vermogen van de Nederlandse economie te versterken, bepleit hij een actieve rol voor de overheid op gebieden zoals bijvoorbeeld ecologische duurzaamheid, zorg, mobiliteit, ontwikkelingssamenwerking, enzovoorts.¹³ Dit wordt des te belangrijker, naarmate de Europese Commissie meer werk maakt van de aanpak van mondiale maatschappelijke uitdagingen (“Grand Challenges”). Voor Nederland liggen er kansen op de snijpunten van deze grote uitdagingen en de economische topgebieden.
- Niet alleen via het kennis- en innovatiebeleid kan de Nederlandse overheid het innovatief vermogen van Nederland versterken. Dat kan zij ook doen door op grote schaal de rol van innovatieve inkoper en aanbesteder op zich te nemen. Daarmee kan zij een substantiële invloed uitoefenen op het vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijven, op de markt voor innovatieve goederen en diensten, op de R&D-intensiteit van innovatieve bedrijven en op de kansen voor ambitieuze ondernemers. De AWT meent dat de Nederlandse overheid hier meer werk van kan maken. Zij kan innovatie stimuleren langs de vraagkant door standaarden te zetten (normering) en uitdagende eisen te stellen bij aanbestedingen. Ook regelgeving biedt meer mogelijkheden dan nu benut worden. De roep hierom is onverminderd groot.¹⁴

¹¹ Regeerakkoord, paragraaf 3, Economie, p. 10.

¹² Zie Innovatieplatform (2004), Voorstellen sleutelgebiedenaanpak.

¹³ Zie met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking AWT (2010), Kennis zonder grenzen.

¹⁴ Zie Innovatieplatform (2010), Nederland 2020: terug in de top 5; Europese Commissie (2010), Innovatie Unie.

Onderzoek en hoger onderwijs

Het regeerakkoord stelt dat Nederlandse studenten beter onderwijs moeten krijgen. Belangrijk wetenschappelijk onderzoek moet in Nederland kunnen worden gedaan. Ook het omzetten van de resultaten van dit onderzoek naar de markt moet worden verbeterd. Hiertoe bevat het regeerakkoord een reeks van beleidsvoornemens, waaronder: i) het extra investeren in het primaire onderwijsproces (te financieren uit vermindering van overhead en een sociaal leenstelsel voor de masterfase); ii) het uitvoeren van de aanbevelingen van de Commissie Veerman (ruimte voor selectie, op kwaliteit gerichte bekostiging en stimuleren van excellentie); iii) het verruimen van de mogelijkheden tot specialisatie van onderwijsinstellingen; iv) het verbeteren van de doelmatigheid van de kennisinfrastructuur door besparing op systeemkosten, het tegengaan van versnippering en bevordering van samenwerking.¹⁵

De AWT is ingenomen met het voornemen van het nieuwe kabinet om een impuls te verschaffen aan het hoger en wetenschappelijk onderwijs en aan het academisch onderzoek, en ook met het besef dat hiervoor extra middelen nodig zijn. Ook de erkenning dat Nederland meer zijn best moet doen om excellente docenten en studenten naar Nederlandse universiteiten te krijgen en hen daar vast te houden, verneemt de AWT met instemming.¹⁶ Ten aanzien van de vier hierboven genoemde maatregelen maakt hij de volgende opmerkingen:

- De AWT is het met het kabinet eens dat maatregelen en geld nodig zijn om aan hoger onderwijs en onderzoek een forse kwaliteitsimpuls te geven. De raad betwijfelt echter of deze gelden in voldoende mate binnen de huidige begroting van OCW, paragrafen hoger onderwijs en wetenschap, gevonden kunnen worden.
- De AWT ondersteunt de aanbevelingen van de commissie-Veerman met betrekking tot een verdere profilering van kennisinstellingen. De vertaling van prikkels tot profilering in een passend bekostigingssysteem dat excellentie binnen uiteenlopende profielkeuzes door universiteiten beloont, is een uitdaging waar de AWT graag een bijdrage aan levert.¹⁷
- De AWT is een krachtig pleitbezorger voor een specialisatie van kennisinstellingen, niet alleen op het terrein van onderwijs – en dan vooral in de master- en PhD-fase – maar ook van onderzoek. Het Nederlandse onderzoekslandschap moet een ‘hoogvlakte met pieken’ zijn. De ontwikkeling van deze pieken vraagt om coördinatie en samenwerking, om een proces van geven en nemen en van selectief investeren door de instellingen. Dit komt alleen van de grond, zo leert de ervaring van de afgelopen decennia en van over de grenzen (recentelijk Denemarken), wanneer de overheid daarover regie voert.
- De AWT meent dat niet alleen in de publieke kennisinfrastructuur maar ook in het functioneren van het innovatiebeleid zelf doelmatigheidswinst te boeken valt door te besparen op ‘systeemkosten’, de kosten die gemaakt worden om middelen toe te wijzen en om de besteding van middelen te monitoren en te verantwoorden. Een

¹⁵ Regeerakkoord, paragraaf 8, Economie, p. 32.

¹⁶ In AWT (2006), briefadvies ‘Beter omgaan met FES-middelen voor kennis en innovatie’ heeft de raad verwezen naar het voorbeeld van het Canadese beleid om ‘brain drain’ naar de VS te keren. In AWT (2010), ‘Kennis zonder grenzen’ wijst de AWT op het zogenaamde Matheuseffect, het verschijnsel dat kennis en talent zich bij voorkeur daar vestigen waar reeds veel kennis en talent te vinden is.

¹⁷ Op het voorlopig werkprogramma 2011 van de AWT is het adviesthema ‘onderzoek HBO en universiteiten’ opgenomen, waarbinnen deze problematiek een plaats kan vinden.

systematisch onderzoek naar deze kosten zou op zijn plaats zijn. Te hoge systeemkosten binnen de kennisinfrastructuur houden onder andere verband met de verwatering van de scheiding tussen verantwoordelijkheden, die leidt tot een vermenigvuldiging van coördinatiemechanismen en sturingsinstrumenten. Onnodig hoge systeemkosten zijn bij het innovatiebeleid vooral het gevolg van de versnippering van het instrumentarium.

Nederland, Europa en de wereld

Het regeerakkoord merkt op dat de huidige internationale uitdagingen en conflicten en de Nederlandse financieel-economische situatie het noodzakelijk maken om scherpere keuzes te maken in het externe beleid en om geïntegreerd beleid te voeren. Daarom zal het de internationale aspecten van de diverse delen van het kabinetsbeleid meer gaan coördineren.¹⁸ Concreet betekent dit enerzijds dat de minister van EL&I internationaal ondernemen in nauwe afstemming met de minister van Buitenlandse Zaken zal coördineren en dat economische diplomatie een zwaardere component in het werk van ambassades en consulaten wordt.¹⁹ Anderzijds betekent het dat het kabinet in het ontwikkelingsbeleid inzet op coherentie van beleid, economische groei en handelsbevordering. De inzet wordt gericht op minder partnerlanden en minder sectoren om de effectiviteit te bevorderen. Er wordt gefocust op thema's waar Nederland goed in is (onder meer watermanagement, landbouw en maatschappelijk middenveld).²⁰

Voor de AWT zijn het buitenlands beleid en het ontwikkelingsbeleid integrale aspecten van het algemene overheidsbeleid en daarmee verlengstukken van andere beleidsdossiers. Dat geldt in zijn ogen ook voor het kennis- en innovatiebeleid: dit beleid vraagt om doorvertaling in het buitenlands en ontwikkelingsbeleid. De AWT pleit voor een integraal beleid dat recht doet aan het grensoverschrijdende karakter van kennisontwikkeling en innovatie. Dat is een beleid, gericht op deelname van kennisinstellingen en bedrijven in mondiale netwerken, op toegang tot en het gebruik van mondiaal beschikbare kennis, op valorisatie van alle mondiaal beschikbare bruikbare kennis, op diffusie van innovaties van binnenlandse en buitenlandse oorsprong.²¹ In dat verband merkt hij het volgende op:

- Een internationaal georiënteerd kennis- en innovatiebeleid is in de eerste plaats een beleid dat optimaal aansluit op het Europese beleid. In Europa staan de zogenaamde “Grand Challenges” hoog op de onderzoeksagenda. Het is van groot belang daarbij aan te sluiten en daarbinnen niches te ontwikkelen. De AWT raadt het nieuwe kabinet aan de blik in het wetenschaps-, het onderzoeks- en het innovatiebeleid consequent op Brussel gericht te houden, enerzijds om optimaal op de mogelijkheden die Europa biedt in te spelen, en anderzijds om de koers van Europa mede te bepalen.
- De Europese Commissie stelt op dit moment voor om een meer uitgesproken en effectieve rol te spelen op het terrein van het innovatiebeleid. Plannen voor een ‘Innovation Union’ als een van de ‘Europe 2020 Flagship Initiatives’ zijn recent bekendgemaakt.²² De raad vindt dat deze plannen welwillend bekeken moeten

¹⁸ Regeerakkoord, paragraaf 2, Buitenland, p. 7.

¹⁹ Regeerakkoord, paragraaf 2, Buitenland, p. 8.

²⁰ Regeerakkoord, paragraaf 2, Buitenland, p. 8 en 9.

²¹ Zie AWT (2010), Kennis zonder grenzen.

²² Zie Europese Commissie (2010), Europe 2020 Flagship Initiative – Innovation Union.

worden: Nederland moet in Europa voluit meedoen. Hij bereidt momenteel een advies voor over de relatie tot Europa.²³

- De AWT deelt de mening van het kabinet dat in de relatie tot derde landen, waaronder ontwikkelingslanden, concentratie op die terreinen waarop Nederland boven het maaiveld uitsteekt noodzakelijk en gewenst is.²⁴
- De ontwikkeling van integraal kennis- en innovatiebeleid vergt stevige bruggen tussen de expertises van de departementen van EL&I, OCW en BuZa. De AWT roept de minister van EL&I op hiertoe het initiatief te nemen.²⁵
- Het belang van economische diplomatie onderschrijft de AWT volledig, ondermeer als middel om Nederland in het buitenland te profileren als aantrekkelijke vestigingsplaats voor kennisintensieve bedrijvigheid en om actief buitenlandse investeringen te werven in het kader van het beleid om economische topgebieden te stimuleren. Daarnaast pleit de AWT voor 'binnenlandse economische diplomatie', voor het voortvarend investeren in de relatie met in Nederland gevestigde buitenlandse multinationale ondernemingen om deze bedrijven stevig in te bedden in nationale economische en sociale netwerkstructuren.²⁶

Regionaal economisch beleid

Het nieuwe kabinet onderschrijft het belang van regionale clusters van bedrijvigheid en verklaart deze clusters maximaal te zullen faciliteren. Echter, het zal het regionaal economisch beleid van de rijksoverheid schrappen en decentraliseren.

De AWT onderkent het belang van clusterontwikkeling en geografische nabijheid voor innovatieve bedrijven. Hij meent dat de verantwoordelijkheid voor regionaal economisch beleid en clusterbeleid uitstekend op het niveau van provinciale en regionale overheden kan liggen. Wel moet voorkomen worden dat concurrentie tussen regio's onderling leidt tot verspilling van energie en middelen en tot verzwakking ten opzichte van buitenlandse concurrenten. Door de middelen voor het specifiek innovatiebeleid gericht op topgebieden geografisch geconcentreerd in te zetten, kan de overheid het ontstaan van een patroon van specialisatie bevorderen. Waar het gaat om het erkennen van regionale zwaartepunten als clusters van nationaal belang, pleit de AWT ook hier, om in lijn met de topgebieden aanpak, een transparante procedure met heldere en eenduidige criteria te hanteren.

Kennismigranten

Het regeerakkoord stelt dat de kennismigrantenregeling van groot belang is, en voegt daaraan toe dat het kabinet zal onderzoeken of misbruik plaatsvindt.²⁷

De AWT ziet de kennismigrantenregeling als een zeer belangrijke regeling voor bedrijven en

²³ AWT-advies over Nederlands en Europees kennis- en innovatiebeleid, voorzien voor de eerste helft van 2011.

²⁴ Zie AWT (2010), 'Kennis zonder grenzen'.

²⁵ Ibidem.

²⁶ AWT (2006), Bieden en binden.

²⁷ Regeerakkoord, paragraaf 6, Immigratie, p. 23.

kennisinstellingen. Hij meent dat er ons alles aan gelegen moet zijn om kennismigranten en hun gezinnen gemakkelijk toegang tot Nederland te verschaffen en hen hier met open armen te ontvangen.²⁸ Dat verstaat zich slecht met een wantrouwende houding en een gespitst zijn op misbruik. In het kader van het terugdringen van administratieve lasten bepaalt het regeerakkoord dat als te laat op een vergunningsaanvraag wordt beslist, de vergunning zoveel mogelijk automatisch wordt verleend, met uitzondering van het vreemdelingenbeleid.²⁹ De AWT raadt de verantwoordelijk minister op de laatste bepaling in ieder geval een uitzondering te maken voor kennismigranten. Het is immers niet zozeer in de intenties dat zaken fout lopen bij de toelating van kennismigranten, als wel in de uitvoering.

Tot besluit

De AWT ziet in het regeerakkoord veel voornemens en aanzetten die van het kennis- en innovatiebeleid tijdens de komende kabinetsperiode een succes kunnen maken. Nederland moet blijven investeren in kennis en innovatie. Dit vergt kiezen en doorzettingsvermogen, zeker in tijden van krappe budgetten. Investerings in kennis en innovatie zijn bij uitstek hoogrenderend. De AWT is ervan overtuigd dat het consequent investeren in kennis en innovatie de beste manier is om het bruto binnenlands product te doen groeien en daarmee het besteedbare overheidsbudget op termijn weer te verruimen. Het is juist nu, en meer dan ooit, geboden om in onze toekomst, lees kennis en innovatie, te investeren.

De AWT vestigt tot slot de aandacht op het belang van continuïteit in beleid en financiering. Het opzetten en tot wasdom brengen van een onderzoekslijn kost zeker tien tot vijftien jaar. Investeren in onderzoek en innovatie vraagt om volharding. De AWT spoort het kabinet aan oog te hebben voor het belang van continuïteit en stabiliteit en zich een betrouwbare partner te betonen die bereid is zich op lange termijn – en dat is over de grens van een kabinetsperiode heen – te committeren. Alleen dan kan van kennisinstellingen en bedrijven verwacht worden dat ze zelf structureel investeren. Alleen dan ook kan Nederland zijn rol spelen in de Europese kennisarena die de komende jaren sterk aan belang zal winnen.

²⁸ In AWT (2010), Kennis zonder grenzen, pleit hij voor een 'green card' (permanent visum) voor kenniswerkers.

²⁹ Regeerakkoord, paragraaf 3, Economie, p. 12.

De AWT zal vanuit zijn wettelijke taak als adviseur van kabinet en Staten Generaal zo goed mogelijk bijdragen aan het succes van het te voeren kennis- en innovatiebeleid. Dit zal hij allereerst doen met, reeds in voorbereiding zijnde, adviezen over kapitaal en innovatie en over de relatie van nationaal tot Europees beleid, die in de komende maanden zullen verschijnen.

We zien uit naar een vruchtbare samenwerking.

Namens de Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'JS', written in a cursive style.

Joop Sistermans, voorzitter

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'D. Corbey', written in a cursive style.

Dorette Corbey, secretaris